

ISAAC ZEGENT JACOB. een copie door Marie Becht, naar het bekende schilderij van Govert Flinck.

O P M E R K I N G E N O V E R

Het Copieeren van Schilderijen

DOOR J. VOSKUIL

Er is in het rijk der schilderkunst, met haar vele zonderlinge werken en menschen geen gebrek aan bonte tegenstellingen. Daar zijn allereerst de schilders zelf, die al voor voldoende afwisseling zorgen; maar dan komen de vereerders, de kunst-liefhebbers; de rechters, de kunstcritici; de afnemers, de kunst-handelaren; de dokters, de restaurateurs en nog vele andere soorten van belanghebbenden en belangstellenden. Tot een eigenaardige verschijning, welke veel overeenkomst vertoont met die van den schilder, moet de copïist gerekend worden. Met eenige vrijmoedigheid karakteriseer ik hem als des schilder's schaduw. De copïist dient het vak te verstaan als de beroemdste meester en toch kan hij nog niet op één lijn gesteld worden met een middelmatigen kunstschilder, die oorspronkelijk werk voortbrengt. Er is dan ook in de geheele kunstwereld misschien geen ondankbaarder beroep dan dat van copïist. Want een copie moet totaal gelijk zijn aan het origineele schilderij en als dit den copïist na ingespannen en nauwkeurige arbeid eindelijk gelukt is, besluiten de meeste menschen, bij het bezien van zijn werkstuk, hun critiek over den zorgvuldig opgekweekten dubbelganger, met de weinig bemoedigende woorden „och, het is maar een copie!” Maar wie in onze musea een goeden copïist tijdens zijn moeilijk werk heeft gade geslagen, gaat hierover eenigszins anders denken. Natuurlijk kan de copie niet op het eerste plan, naast het kunstwerk geplaatst worden. Zij zal altijd onder de namaak gerangschikt blijven, maar ook hierin zijn quali-

teiten. Beunhazerij en diletantisme, die elk gebied en dus ook dat van den copïist onveilig maken, zorgen meer dan ons lief is, voor minderwaardige imitatie. Dit twijfelachtig soort werk laat ik verder buiten bespreking. Over het copieeren in den besten zin des woords heb ik verscheidene kunstschilders en kunstkenners hun meening gevraagd, die in het kort vervat, luidt: dat het copieeren veel vakkennis, vaardigheid, maar bovenal liefde voor het kunstwerk eischt. De copïist kan niet, zooals weleens gedacht wordt, elke stip en iederen veeg microscopisch juist, bij stukken en brokjes nabootsen, want dan zou het geheel een levenloos ding worden. De zwier van een lijn, die met spontaneiteit op het doek is neergezet, mag ook op de copie niet ontbreken, want dergelijke kleinigheden geven vaak aan het werk de artisticeit. De copïist moet de gave bezitten zich in de plaats te kunnen stellen van den kunstschilder. Niet alleen de techniek, de manier van werken van dezen laatste, maar ook alles wat daaraan verbonden is, dient de copïist als 't ware in zijn vingers te hebben en dan nog is hij een schip zonder roer, als hij niet grondig de ziel van den kunstschilder, zijn blik op het leven en zijn tijd kent of bij intuïtie begrijpt. Het copieeren, zoo beschouwd, is niet zoo gemakkelijk, als oppervlakkig lijkt. Nu heb ik wel eens gehoord, dat sommige theoretici beweren de onmogelijkheid van het copieeren van schilderijen theoretisch te kunnen bewijzen. Ik wil gaarne aannemen, dat deze opvatting met geen redeneering te weerleggen is, maar toch bestempel ik de meening